

Universiteit Leiden

Onderwijs- en examenregeling

Bacheloropleiding Fiscaal recht 2026-2027

Geldig vanaf 1 september 2026

Deze Onderwijs- en examenregeling (OER) is gebaseerd op de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en op de door de Universiteit Leiden vastgestelde universitaire richtlijnen, te weten:

- Regeling Bindend Studieadvies
- Kaderdocument Leidse Register Opleidingen
- Universitaire jaarindeling
- Regeling inschrijving, collegegeld en examengeld
- Protocol Surveillance op Afstand
- Richtlijn keuzeruimte en minorstelsel

De model-OER wordt in het Nederlands vastgesteld en daarna in het Engels vertaald. Indien er onverhoopt verschillen zijn tussen de beide versies, is de Nederlandse versie leidend.

Overeenkomstig artikel 7.14 WHW beoordeelt het faculteitsbestuur de Onderwijs- en examenregeling regelmatig en weegt daarbij, ten behoeve van de bewaking en zo nodig bijstelling van de studielast, het tijdsbeslag dat daaruit voor de studenten voortvloeit. De opleidingscommissie heeft op grond van artikel 9.18 WHW tot taak de wijze van uitvoeren van de Onderwijs- en examenregeling jaarlijks te beoordelen.

Inhoud

1. Algemene bepalingen
2. Beschrijving van de opleiding
3. Onderwijsprogramma
4. Tentamens en examens
5. Toegang en toelating tot de opleiding
6. Studiebegeleiding en studieadvies
7. Evaluatie van het onderwijs
8. Slotbepalingen

Bijlagen

- [Inschrijfprotocol](#)
- [Studiegids](#)

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Toepasselijkheid van de regeling

Deze regeling is van toepassing op het onderwijs en de examens van de bacheloropleiding Fiscaal recht, hierna te noemen: de opleiding.

De opleiding is ingesteld in de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden, hierna te noemen: de faculteit, en wordt in Leiden en Den Haag verzorgd door de faculteit, daarvan de Instituten en hun afdelingen en het onderwijsinstituut genaamd Cleveringa Instituut.

Artikel 1.2 Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. beoordelaar, eerste/tweede: de examinerator die als eerste dan wel als tweede de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag/het eindwerk van een opleiding leest en beoordeelt. De eerste beoordelaar treedt tevens op als begeleider;
- b. digitale onderwijsleeromgeving: een digitale omgeving waarin de student kan samenwerken, communiceren en leren, zoals Brightspace;
- c. EC(TS): het European Credit (Transfer System);
- d. examen: omvat de tentamens verbonden aan de tot de opleiding of de propedeutische fase van de opleiding behorende onderwijseenheden, voor zover de examencommissie dat heeft bepaald met inbegrip van een door haar zelf te verrichten onderzoek als bedoeld in artikel 7.10, tweede lid, van de wet;
- e. examencommissie: de examencommissie van een opleiding, ingesteld en benoemd door het faculteitsbestuur krachtens artikel 7.12a van de wet;
- f. examinerator: degene die door de examencommissie is aangewezen ten behoeve van het afnemen van tentamens, krachtens artikel 7.12c van de wet;
- g. inschrijfprotocol: het protocol met specifieke en bindende informatie over de inschrijving voor onderwijseenheden, tentamens en examens, vastgesteld door het College van Bestuur. Het inschrijfprotocol maakt als bijlage onderdeel uit van deze regeling;

- h. **judicium:** nadere kwalificatie van de examencommissie over een afgelegd examen;
- i. **kalenderdag:** periode van 24 uur die om middernacht begint en op de kalender door een datum wordt aangeduid, dit zijn alle dagen waaronder werkdagen, weekeinde, erkende feestdagen en verplichte sluitingsdagen;
- j. **Leids universitair reg. opleidingen:** het onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur gehouden register van de door de Universiteit Leiden verzorgde opleidingen als bedoeld in artikel 7 van het Bestuurs- en beheersreglement;
- k. **niveau:** het niveau van een onderwijseenheid volgens de abstracte structuur zoals omschreven in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen¹;
- l. **nominale studieduur:** de studielast zoals vastgelegd in het Centraal Register Opleidingen in studiejaren;
- m. **onderwijsbureau:** loket in de faculteit waar de student terecht kan voor informatie en inschrijving voor het onderwijs (Onderwijs Informatie Centrum (OIC), servicedesk, Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden);
- n. **onderwijseenheid:** de vakken en praktische oefeningen van de opleiding als bedoeld in artikel 7.3 van de wet. De studielast van elke onderwijseenheid wordt uitgedrukt in gehele studiepunten. Aan elke onderwijseenheid is een tentamen verbonden;
- o. **onderwijstaal:** de taal van een opleiding waarin colleges en werkgroepen worden gegeven en tentamens en examens worden afgenomen;
- p. **opleiding:** de opleiding waarop deze OER betrekking heeft: een samenhangend geheel van onderwijseenheden, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden waarover degene die de opleiding voltooit, dient te beschikken. Aan elke opleiding is een examen verbonden;

¹ [Kaderdocument Leids universitair register opleidingen](#)

- q. portfolio: een dossier van monitoring en beoordeling waarmee studenten (1) aannemelijk maken te beschikken over een niveau van academische vorming dat voldoende is voor het verweren van het diploma, (2) inzicht geven in het persoonlijk proces van academische vorming gedurende de opleiding, en (3) begeleiding en studieloopbaanadvisering mogelijk maken;
- r. praktische oefening: een praktische oefening als (onderdeel van) een tentamen of examen, als bedoeld in artikel 7.13, tweede lid, onder d van de wet, in een van de volgende vormen:
- het maken van een scriptie/eindwerkstuk/afstudeerverslag/eindwerk van een opleiding,
 - het maken van een werkstuk of een proefontwerp,
 - het maken van een onderzoeksopdracht,
 - het deelnemen aan veldwerk of een excursie,
 - het doorlopen van een stage, of
 - het deelnemen aan een andere onderwijsleeractiviteit die gericht is op het verwerven van bepaalde vaardigheden;
- s. Pre-University-College: een onderwijsprogramma van de Universiteit Leiden voor een selecte groep van leerlingen uit de twee hoogste klassen van het vwo;
- t. propedeutische fase: het eerste jaar van de opleiding met een studielast van 60 EC, als bedoeld in artikel 7.8 van de wet. Aan deze fase is een examen verbonden;
- u. student: degene die is ingeschreven aan de Universiteit Leiden voor het volgen van het onderwijs en/of het afleggen van de tentamens en de examens van de opleiding;
- v. studiegids: de digitale studiegids bevattende specifieke en bindende informatie over de opleiding. De Studiegids maakt als bijlage deel uit van deze regeling;
- w. studiepunt: de eenheid uitgedrukt in EC waarmee volgens de wet de studielast van een onderwijseenheid wordt uitgedrukt; volgens het ECTS is één studiepunt gelijk aan 28 uren studie;
- x. tentamen: een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden

van de student met betrekking tot een bepaalde onderwijseenheid, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek (overeenkomstig artikel 7.10 van de wet) door ten minste één daartoe door de examencommissie aangewezen examinator. Het onderzoek kan zowel schriftelijk, mondeling als digitaal, of een combinatie hiervan, plaatsvinden. Uitsluitend aan een tentamen zijn studiepunten verbonden. Het onderzoek wordt uitgevoerd conform de door de examencommissie bepaalde werkwijze voor de kwaliteitsborging van tentamens en examens.² Een tentamen kan uit meerdere (deel)tentamens bestaan;

- y. werkdag: maandag tot en met vrijdag, met uitzondering van de erkende feestdagen en de door het College van Bestuur aangewezen verplichte sluitingsdagen;
- z. de wet: de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW).

De overige begrippen hebben de betekenis die de wet daaraan toekent.

Artikel 1.3 Gedragscodes

- 1.3.1 De gedragscode Omgangsvormen³ is van toepassing; deze is bedoeld om een kader te scheppen voor een goed, veilig en stimulerend werk- en studieklimaat binnen de Universiteit Leiden, waarbij docenten en studenten op respectvolle wijze met elkaar omgaan en waarbij wederzijdse acceptatie en wederzijds vertrouwen belangrijke waarden zijn.
- 1.3.2 De Gedragscode onderwijs op afstand is van toepassing;⁴ deze geeft richtlijnen voor het lesgeven en leren via digitale omgevingen, remote omgevingen of elke vorm van onderwijs die voornamelijk afhankelijk is van IT-services.
- 1.3.3 Tevens is de (universitaire) Regeling ICT en internetgebruik⁵ van toepassing. De regeling regelt het verantwoord gebruik van de ICT-voorzieningen en internet en de wijze waarop controle op het gebruik plaatsvindt. De regeling beschrijft ook welk gedrag niet wordt getolereerd en welke consequenties daaraan verbonden zijn.
- 1.3.4 Op het onderwijs van de opleiding zijn voorts de facultaire gedragsregels van toepassing.

² [Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR](#)

³ [Gedragscode omgangsvormen docenten en studenten](#)

⁴ [Gedragscode onderwijs op afstand.](#)

⁵ [Regeling ICT- en internetgebruik](#)

Hoofdstuk 2 Beschrijving van de opleiding

Artikel 2.1 Doel van de opleiding

Met de opleiding wordt beoogd:

- Het verwerven van kennis en inzicht op het gebied van het Nederlandse recht in brede zin en met name van het fiscale recht;
- Het verwerven van academisch-juridische vaardigheden en het verwerven van een academische houding waarbij het (fiscale) recht wordt begrepen vanuit het systeem van het recht en de beginselen waarop dat systeem berust, alsmede het verwerven van een academische vorming;
- De voorbereiding op een verdere wetenschappelijke studieloopbaan, in het bijzonder de masteropleiding Fiscaal recht;
- Voorbereiding op een maatschappelijke loopbaan.

Artikel 2.2 *Niet van toepassing.*

Artikel 2.3 Eindkwalificaties⁶

Primaire doel van de opleiding is de bachelor uit te rusten met de kennis, inzicht en vaardigheden die noodzakelijk zijn om toegang te krijgen tot de master Fiscaal recht.

Afgestudeerden van de opleiding hebben de volgende eindkwalificaties (eindtermen) bereikt, gerangschikt volgens de Dublin-descriptoren.

Dublin-descriptoren

Kennis en inzicht	De bachelor heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is;
Toepassen van kennis en inzicht	De bachelor is in staat om diens kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van

⁶ De eindkwalificaties, ook wel aangeduid als eindtermen, zijn afgeleid van het doel van de opleiding (artikel 2.1) en vormen een operationalisering en concretisering hiervan. Eindkwalificaties behoren dusdanig geformuleerd te zijn dat ze ook concreet toetsbaar zijn. Op deze wijze is het mogelijk om vast te stellen of een afgestudeerde een bepaalde kwalificatie daadwerkelijk heeft verworven binnen de opleiding – in ieder geval door de Examencommissie maar zo nodig ook door derden. De eindtermen vormen op die manier de kwalificaties waaraan een student uiteindelijk moet voldoen om diens diploma te kunnen behalen.

diens werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied;

Oordeelsvorming

De bachelor is in staat om relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaalmaatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;

Communicatie

De bachelor is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten;

Leervaardigheden

De bachelor bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.

Eindkwalificaties

Kennis, inzicht en academische houding

1. De bachelor heeft kennis van en inzicht in het geldende materiële en formele belastingrecht en de begrippen van het recht alsmede in de systematiek van het recht en de grondslagen en beginselen waarop het fiscale rechtssysteem berust. *(kennis en inzicht)*
2. De bachelor heeft kennis van en inzicht in met name de volgende deelgebieden van het belastingrecht:
 - a. belastingtheorieën en belastingbeginselen,
 - b. heffingssysteem, systeem van rechtsbescherming en fiscale ethiek,
 - c. inkomstenbelasting,
 - d. vennootschapsbelasting,
 - e. omzetbelasting,
 - f. Europees belastingrecht en internationaal belastingrecht en de doorwerking daarvan in het Nederlandse belastingrecht, alsmede de samenhang tussen de deelgebieden a t/m f. *(kennis en inzicht)*
3. De bachelor heeft basiskennis van de deelgebieden burgerlijk recht, staats- en bestuursrecht, straf- en strafprocesrecht (in het bijzonder fiscaal strafrecht), internationaal en Europees recht, rechtseconomie en bedrijfseconomie, openbare financiën, loonbelasting, overdrachtsbelasting en dividendbelasting. *(kennis en inzicht)*
4. De bachelor is vertrouwd met de grondslagen van het recht in het algemeen, van de metajuridische aspecten daarvan, en heeft besef van de eigen aard van de (fiscale) rechtsbeoefening. *(kennis en inzicht)*
5. De bachelor heeft kennis van de wordingsgeschiedenis van het (fiscale) recht en is in staat het (belasting)recht te begrijpen als discursieve grootheid – als het altijd voorlopige resultaat van meningsvorming en dogmatiek - en heeft inzicht in de wijze waarop het systeem van het recht en het (fiscale) positieve recht met elkaar verbonden zijn. *(kennis en inzicht)*

6. De bachelor heeft inzicht in de sociaal-maatschappelijke, politieke, ethische en wetenschappelijke context waarin het (fiscale) recht zich ontwikkelt en manifesteert en is in staat om vanuit het systeem van het (belasting)recht kritisch te reflecteren op het (belasting)recht. *(kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming)*

Academische en professionele vaardigheden

7. De bachelor is in staat om juridische teksten, waaronder fiscale wetgeving, beleidsbesluiten, jurisprudentie en wetenschappelijke literatuur, te begrijpen en te analyseren, en voor niet-juridische lezers toegankelijk te maken. *(kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, communicatie)*
8. De bachelor is in staat om eenvoudig fiscaal-juridisch onderzoek te doen, heeft zich daartoe aan de hand van basisnoties van de wetenschapsfilosofie en de onderzoeks- en wetenschapsmethodologie geoefend in het hanteren van wetenschappelijk instrumentarium en het in de praktijk vlot verzamelen en interpreteren van fiscaal-juridische informatie (zowel in papieren als in digitale versies). De student is getraind in het scherp onderscheiden van feiten en meningen, en het onderscheiden van hoofd- en bijzaken. *(toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming)*
9. De bachelor heeft zich grondig geoefend in het geven van een (fiscaal-)juridisch gefundeerd antwoord op vragen uit de praktijk in de vorm van een belastingadvies aan een cliënt, een door een belastinginspecteur opgestelde uitspraak op bezwaar, een uitspraak van de feitenrechter of cassatierechter, enz. *(toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie)*
10. De bachelor is in staat om een goed fiscaal-juridisch betoog te schrijven (duidelijke en afgebakende probleemstelling formuleren met een goede opbouw, constructie, juridisch argumenteren, conclusie, leesbaarheid) en om dit mondeling te presenteren. *(toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie)*
11. De bachelor is in staat om een beargumenteerde positie in te nemen in een fiscaal-juridisch debat, en om een standpunt en oordeel te verwoorden met kracht van argumenten. *(toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie)*
12. De bachelor is in staat om de vaardigheden onder 7 t/m 11 zowel schriftelijk als mondeling helder, duidelijk en gestructureerd en binnen een bepaalde tijdspanne uit te oefenen. *(toepassen van kennis en inzicht, communicatie)*

Algemene kwalificatie

13. De bachelor beschikt over de juridische kennis, inzicht en vaardigheden die vereist zijn:
 - a. voor toelating tot de vervolgstudie van een fiscale master; *(leervaardigheden)*
 - b. om op het niveau van paralegal werkzaam te zijn in veelal ondersteunende, algemeen-juridisch en fiscaal-juridisch georiënteerde beroepen binnen zowel de publieke als private sector, dat wil zeggen in functies bij centrale en decentrale overheden en in het bedrijfsleven; *(leervaardigheden)*
 - c. om toegelaten te worden tot het traject van een van de zogenaamde togaberoepen (dat wil zeggen te voldoen aan het zogenoemde Civiel Effect) na het volgen van een master met tenminste 60 EC aan juridische vakken én na het aanvullend met goed gevolg afleggen van het tentamen van de

vakken Burgerlijk procesrecht, Strafprocesrecht en Goederenrecht⁷ op het niveau van het 2e of 3e studiejaar van een universitaire juridische opleiding, indien deze vakken geen deel uitmaken van (de vrije keuzevakruimte van) het bachelor examen Fiscaal recht. (*leervaardigheden*)

Artikel 2.4 Inrichting van de opleiding

De opleiding wordt voltijds verzorgd.

De nominale studieduur van de voltijdopleiding is drie jaar.

Artikel 2.5 Studielast

De opleiding heeft een studielast van 180 studiepunten. De propedeutische fase heeft een studielast van 60 studiepunten en is een integraal onderdeel van de opleiding.

Artikel 2.6 Aanvang van de opleiding; uniforme jaarindeling

De opleiding vangt aan op 1 september. Het cursorisch onderwijs van de opleiding is ingericht volgens de universitaire semesterindeling en omvat 42 onderwijsweken.

Artikel 2.7 Minoren, Educatieve module en Honours onderwijs

2.7.1 Onder bevoegdheid van de facultaire examencommissie worden de volgende minoren aangeboden:

- de minor Artificial Intelligence and Society
- de minor Bedrijfswetenschappen⁸
- de minor Criminologie
- de minor Economics
- de minor Recht en Digitale Technologie
- de minor Law, Culture and Development
- de minor (Inter)national Tax Planning and Policy

2.7.2 De beschrijving van de onderwijseenheden behorend tot de desbetreffende minor zijn opgenomen in de Studiegids. In de Studiegids is voorts vastgelegd welke examinatoren bevoegd zijn voor de tentaminering van de minor.

⁷ Studenten die voor 2027-2028 het vak 'Formeel belastingrecht' hebben afgerond, moeten ook het vak Bestuursprocesrecht hebben behaald. Het is mogelijk met studenten met een elders behaalde bachelor Fiscaal recht niet precies dezelfde deficiënties hebben; de vereisten van het Convenant civiel effect (d.d. maart 2016) zijn hierin in maatgevend.

⁸ Deze minor wordt niet alleen in Leiden maar ook in Den Haag aangeboden. In Den Haag is de voertaal Engels en heet de minor Business Administration. In Leiden is de voertaal Nederlands.

- 2.7.3 De educatieve minoren en de educatieve module behoren tot de verantwoordelijkheid van de examencommissie van het ICLON.
- 2.7.4 Bovenfacultaire onderwijseenheden in het kader van het Honours-onderwijs behoren tot de verantwoordelijkheid van de examencommissie van de Honours Academy^{9, 10}.

Artikel 2.8 Examens van de opleiding

In de opleiding kunnen de volgende examens worden afgelegd:

- a. het propedeutisch examen
- b. het bachelorexamen

Alvorens het bachelorexamen afgelegd kan worden, dient het propedeutisch examen met goed gevolg te zijn afgelegd.

Artikel 2.9 Onderwijstaal

- 2.9.1 Met inachtneming van de Gedragscode voertaal¹¹ zijn de onderwijstalen binnen de opleiding Nederlands en soms Engels.

De student wordt geacht de gebruikte onderwijstalen binnen de opleiding voldoende te beheersen, conform de eisen geformuleerd in hoofdstuk 5.

- 2.9.2 In afwijking van artikel 2.9.1 kan de Examencommissie, in overeenstemming met de Richtlijn taalbeleid,¹² in individuele gevallen toestaan dat de scriptie wordt geschreven in een andere taal.

Artikel 2.10 Kwaliteit

De opleiding is geaccrediteerd door de NVAO¹³ en voldoet aan de kwaliteitseisen die op nationaal en internationaal niveau aan opleidingen worden gesteld. Ook voldoet de opleiding aan de kwaliteitsstandaarden voor het onderwijs die zijn vastgelegd in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen.

⁹ [Onderwijsreglement Honours Academy](#)

¹⁰ Onderwijseenheden die worden aangeboden in het kader van Honours College Law vallen onder de examencommissie Honours College Law.

¹¹ [Gedragscode voertaal](#)

¹² [Richtlijn taalbeleid](#)

¹³ De Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie.

Hoofdstuk 3 Onderwijsprogramma

Artikel 3.0 Uitzonderingen vanwege overmachtssituaties

Indien, vanwege een crisis of andere overmachtsomstandigheden, deelname aan onderwijseenheden of de verzorging daarvan, zoals in deze regeling of in de Studiegids is vastgelegd, niet mogelijk is zullen wijzigingen hierin tijdig bekend worden gemaakt door het daartoe bevoegde orgaan. De bekendmaking gebeurt in ieder geval op Brightspace dan wel wordt op Brightspace vermeld via welk ander medium hierover wordt gecommuniceerd. Onder een crisis wordt verstaan een crisis als omschreven in artikel 1 van de Regeling Coördinatie Crisisbeheersing Universiteit Leiden.

Artikel 3.1 Verplichte onderwijseenheden

- 3.1.1 De opleiding omvat verplichte onderwijseenheden¹⁴ met een totale studielast van 150 studiepunten. De keuzevakken waaruit de student verplicht een keuze moet maken zijn onderdeel van die onderwijseenheden.¹⁵ (vgl. artikel 3.2.1)
- 3.1.2 *Niet van toepassing.*
- 3.1.3 In de Studiegids wordt de feitelijke vormgeving nader omschreven te weten de studielast, het niveau¹⁶, de inhoud, de tentaminering en de onderwijsvorm van de onderwijseenheden van het onderwijsprogramma.

Artikel 3.2 Keuzevrijheid

- 3.2.1 Naast de in artikel 3.1.1 genoemde onderwijseenheden geeft de opleiding studenten een vrije keuzeruimte van 30 studiepunten.¹⁷
- 3.2.2 Voor een *minor* naar keuze zonder selectie eisen is de student verplicht zich *in te schrijven*. Voor een *selectieminor* naar keuze is de student verplicht zich *aan te melden*. De wijze en het moment waarop de inschrijving respectievelijk de aanmelding plaatsvindt is volgens de Richtlijn keuzeruimte en minorstelsel, te vinden op de website Universiteit Leiden.
- 3.2.3 De keuze van de onderwijseenheden behoeft de goedkeuring van de examencommissie. Bij de beoordeling van de keuze van de student baseert de examencommissie zich uitsluitend op het niveau van het gekozen pakket.

¹⁴ Deze onderwijseenheden zijn benoemd in de Studiegids.

¹⁵ Anderszins, conform het Model: “Onderdeel van de verplichte onderwijseenheden vormen de vooraf vastgestelde onderwijseenheden waaruit de student verplicht een keuze moet maken.” Deze zin heeft in het kader van deze opleiding betrekking op de ‘vrije keuzeruimte’ als bedoeld in artikel 3.2.

¹⁶ Conform de ‘abstracte structuur’ als omschreven in het Kaderdocument Leids universitair register opleidingen.

¹⁷ Tot en met cohort 2024-2025 bestond de vrije keuzeruimte uit 15 studiepunten, zie daarvoor de Onderwijs- en examenregeling 2024-2025.

Deze goedkeuring is niet vereist voor:

- erkende minorprogramma's met een omvang van 30 studiepunten van de Universiteit Leiden en voor de door de betrokken instellingen erkende minoren van de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam;
- de beperkte versie van minorprogramma's van 15 studiepunten;
- (een combinatie van) (keuze)Vakken van de Universiteit Leiden met uitzondering van het genoemde in artikel 3.2.6.

- 3.2.4 Naast de aan deze universiteit gedoceerde onderwijseenheden komen voor de invulling van de (vrije) keuzeruimte – onder goedkeuring van de examencommissie – onderwijseenheden verzorgd door een andere Nederlandse of een buitenlandse universiteit dan wel van een andere rechtspersoon met geaccrediteerd initieel onderwijs in aanmerking. Deze goedkeuring is niet vereist voor erkende minorprogramma's met een omvang van 30 studiepunten van de Universiteit Leiden en voor de door de betrokken instellingen erkende minoren van de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam.
- 3.2.5 Onderwijseenheden waaraan de student deelneemt in het kader van het Honours College kunnen niet gebruikt worden voor de vrije keuzeruimte.
- 3.2.6 Een student die is ingeschreven voor de opleiding kan zelf bepalen welke onderwijseenheden deel uitmaken van de vrije keuzeruimte, mits van voldoende niveau. Hierbij geldt dat er geen overlap mag zijn tussen de onderwijseenheden van de vrije keuzeruimte die meetellen bij het afstuderen en de onderwijseenheden die deel uitmaken van het verplichte curriculum van de opleiding.
- 3.2.7 Een student die is ingeschreven voor de opleiding kan zelf een programma samenstellen uit onderwijseenheden die door een instelling worden verzorgd waaraan een examen is verbonden. Hiervoor is toestemming nodig van de meest van toepassing zijnde examencommissie.¹⁸ Bij het verlenen van de toestemming geeft deze examencommissie tevens aan tot welke opleiding van de instelling dat programma wordt geacht te behoren. Indien nodig wijst het College van Bestuur een examencommissie aan die met de beslissing is belast.
- 3.2.8 De student aan wie de graad Bachelor of Master in het wetenschappelijk onderwijs is verleend en die voldoet aan de gestelde eisen inzake voldoende verwantschap, kan worden ingeschreven met alleen het oogmerk de educatieve module te volgen en af te ronden teneinde daarmee een beperkte tweedegraads bevoegdheid te behalen.
- 3.2.9 *Niet van toepassing.*

Artikel 3.3 Praktische oefeningen

- 3.3.1 Bij elk van de in de Studiegids vermelde onderwijseenheden is aangegeven welke praktische oefeningen zij omvatten, welke de aard en de omvang is van de werkzaamheden van de student (vgl. artikel 1.2 letter r), alsmede of deelname aan die praktische oefeningen verplicht is met het oog op de toelating tot het afleggen van (andere onderdelen) van het tentamen, behoudens de

¹⁸ Overeenkomstig artikel 7.3j van de WHW ('vrij onderwijsprogramma in het wetenschappelijk onderwijs').

bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling van die verplichting te verlenen, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen. (vgl. artikelen 4.1.1, 4.1.3 en 4.6.6)

- 3.3.2 In de Studiegids staan omvang en studielast van de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag/het eindwerk van een opleiding beschreven; daarbij zijn de normen vermeld waaraan de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag/het eindwerk van een opleiding moet voldoen. (vgl. artikel 6.4)

Artikel 3.4 Deelname aan onderwijseenheden en tentamens

3.4.1 Deelname aan onderwijseenheden

- 3.4.1.1 De student dient zich in te schrijven voor de onderwijseenheid volgens het geldende inschrijfprotocol¹⁹. Dit betekent dat de student zich in MyStudymap inschrijft voor een onderwijseenheid en daarbij de activiteiten aanvinkt waar de student aan mee wil doen (hoorcollege, werkcollege, praktische oefening en tentamens). Inschrijven kan tot uiterlijk vijf kalenderdagen voor aanvang. Voor sommige onderwijseenheden geldt de termijn zoals is bepaald in de beschrijving van de onderwijseenheid in de Studiegids en in artikel 3.4.1.3. Voor de inschrijving voor het tentamen geldt een afwijkende termijn zoals is bepaald in artikel 3.4.2.
- 3.4.1.2 De eerstejaars bachelor studenten worden voor alle onderwijseenheden inclusief het tentamen van het eerste semester, in de zin van artikel 3.4.1.1, automatisch ingedeeld en ingeschreven door de onderwijsadministratie van hun opleiding. Voor de bachelor Fiscaal recht worden de eerstejaars bachelor studenten voor de onderwijseenheden van het gehele academisch jaar automatisch ingedeeld en ingeschreven door de onderwijsadministratie van hun opleiding.
- 3.4.1.3 In geval van een onderwijseenheid met een beperkt aantal deelnemers, vindt deelname plaats in volgorde van inschrijving. Voor de bij de opleiding ingeschreven studenten is, bij tijdige inschrijving, plaatsing gegarandeerd bij de onderwijseenheden die behoren tot het verplichte curriculum van de opleiding.
- 3.4.1.4 In afwijking van artikel 3.4.1.1 geldt voor bepaalde onderwijseenheden met goedkeuring van het faculteitsbestuur een andere inschrijftermijn (veertien of achtentwintig kalenderdagen). De desbetreffende onderwijseenheid en de bijbehorende inschrijftermijn staan in de Studiegids.
- 3.4.1.5 De student die zich niet tijdig heeft ingeschreven kan zich melden bij het onderwijsbureau (OIC) van de faculteit waarvan de opleiding onderdeel uitmaakt. In het geldende inschrijfprotocol staan de omstandigheden op grond waarvan de student in afwijking van artikel 3.4.1.1 kan worden ingeschreven.

¹⁹ [Inschrijven voor vakken en tentamens - Universiteit Leiden](#)

3.4.2 Deelname aan tentamens en deeltentamens

- 3.4.2.1 Voor deelname aan het tentamen of aan het deeltentamen is vereist dat de student zich inschrijft tot **uiterlijk tien kalenderdagen** voor aanvang van het tentamen of het deeltentamen.
- 3.4.2.2 Voor deelname aan de tweede tentamengelegenheid van dezelfde onderwijseenheid in het lopende studiejaar is vereist dat de student zich inschrijft tot uiterlijk vijf kalenderdagen voor aanvang van het tentamen of het deeltentamen.²⁰ Deze termijn geldt ook voor de situatie als bedoeld in artikel 4.6.2.
- 3.4.2.3 De student die zich niet tijdig heeft ingeschreven voor een tentamen volgens het geldende inschrijfprotocol kan zich melden bij het onderwijsbureau van de faculteit waarvan de opleiding onderdeel uitmaakt. In het geldende inschrijfprotocol staan de omstandigheden op grond waarvan de

Artikel 3.5 Verspreiding studiematerialen

- 3.5.1 Het is de student niet toegestaan foto's, audio- of video-opnames van colleges, tentamengelegenheden en onderwijsgerelateerde gesprekken, waaronder de nabesprekingen van tentamens (met inbegrip van tentamenopgaven en antwoordmodellen), te maken zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de betreffende docent. Indien toestemming wordt verleend, is de student slechts gerechtigd de opname voor eigen gebruik te benutten; verspreiding of publicatie van de opname op welke wijze dan ook is niet toegestaan. De student heeft geen zelfstandige zeggenschap over deze materialen, tenzij de universiteit deze expliciet aan de student heeft toegekend.
- 3.5.2 Het is de student niet toegestaan op welke wijze dan ook studiematerialen te verspreiden of te publiceren. De student is slechts gerechtigd de materialen voor eigen gebruik te benutten.
- 3.5.3 Het is de student niet toegestaan inbreuk te maken op de intellectuele eigendomsrechten van de universiteit, van derden of van degene met wie licentie afspraken zijn gemaakt.

²⁰ De sluitingstermijn voor wat betreft de tweede tentamengelegenheid kan per faculteit verschillen; voor de Faculteit der Rechtsgeleerdheid geldt dat een student tot uiterlijk **tien kalenderdagen** voor aanvang van de tweede tentamengelegenheid de tijd heeft om zich hiervoor in te schrijven (vgl. punt 7 Inschrijfprotocol Universiteit Leiden).

Hoofdstuk 4 Tentamens en examens²¹

Artikel 4.0 Uitzonderingen vanwege overmachtssituaties

Indien, vanwege een crisis of andere overmachtsomstandigheden, het niet mogelijk is tentamens en examens aan te bieden in de vorm of op het moment, zoals in deze regeling of in de Studiegids is vastgelegd, zullen wijzigingen hierin tijdig bekend worden gemaakt door het daartoe bevoegde orgaan. De bekendmaking gebeurt in ieder geval op Brightspace dan wel wordt op Brightspace vermeld via welk ander medium hierover wordt gecommuniceerd. Onder een crisis wordt verstaan een crisis als omschreven in artikel 1 van de Regeling Coördinatie Crisisbeheersing Universiteit Leiden.

Artikel 4.1 Tentamengelegenheid

- 4.1.1 Tweemaal per studiejaar wordt de gelegenheid geboden tot het afleggen van het tentamen verbonden aan elk van de onderwijseenheden die in dat jaar worden aangeboden. Voor praktische oefeningen bepaalt de examencommissie de wijze van herkansing.
- 4.1.2 Het faculteitsbestuur draagt zorg voor de praktische organisatie van de tentamens en examens en ziet erop toe, zo nodig door surveillance, dat de tentamens en examens in goede orde verlopen. Indien gebruik wordt gemaakt van surveillance op afstand gebeurt dit volgens het Protocol Surveillance op Afstand.
- 4.1.3 Indien een onderwijseenheid een praktische oefening omvat, dan staat deelname aan een tentamen als bedoeld in artikel 4.1.1 uitsluitend open voor degene die met goed gevolg aan de praktische oefening heeft deelgenomen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om anders te besluiten. (vgl. artikelen 3.3 en 4.6.6)
- 4.1.4 Indien het cijfer van een onderwijseenheid samengesteld wordt uit meerdere deeltentamens kan afgeweken worden van het aantal kansen zoals bedoeld in artikel 4.1.1, met dien verstande dat de student minimaal in staat wordt gesteld om bij de tweede tentamengelegenheid het vak alsnog met een voldoende af te sluiten door een tentamen dat representatief is voor het gevolgde vak. Indien hier sprake van is wordt dit vastgelegd in de Studiegids.²²
- 4.1.5 In overeenstemming met artikel 7.13, tweede lid sub h van de wet zijn in (de facultaire tentamenkalender²³ in) de Studiegids de tentamendata opgenomen.
- 4.1.6.1 Deelname aan een tweede tentamengelegenheid kan door regels van de examencommissie aan voorwaarden verbonden zijn. Deze regels zijn opgenomen in de Regels en Richtlijnen van de examencommissie.

²¹ Zie voor uitvoeringsmodaliteiten en nadere regeling van de onderhavige onderwerpen het document '[Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR](#)'.

²² De precieze verhouding, (de inhoud van de) herkansing, en de geldigheid(sduur) van cijfers van deeltentamens worden nader geregeld in de vakbeschrijving van een vak waarbij deze tentamenvorm wordt gehanteerd.

²³ [Tentamenkalender FdR](#)

- 4.1.6.2 Bij bepaalde vakken kunnen tussentoetsen worden afgenomen. Een tussentoets telt voor maximaal 50% voor de eerste tentamenkans (het precieze percentage wordt opgenomen in de vakbeschrijving) en kent géén zelfstandige herkansing (het hertentamen telt voor 100%).

Deelname aan de tussentoets is verplicht voor vakken met deze toets - deelname aan de tussentoets is voor deze studenten een voorwaarde voor toelating tot het eindtentamen.

- 4.1.7 In bijzondere gevallen kan de examencommissie een student op diens verzoek in afwijking van artikel 4.1.1 een extra tentamengelegenheid toestaan.²⁴

- 4.1.8 Gedurende een bacheloropleiding heeft een student eenmaal de gelegenheid een tentamen dat met goed gevolg is afgelegd, opnieuw af te leggen. De examencommissie kan hiervan, in uitzonderlijke, individuele gevallen op verzoek van de student, afwijken. Een tentamen dat met goed gevolg is afgelegd kan alleen worden afgelegd in hetzelfde studiejaar waarin dit resultaat is behaald. Bij deze eenmalige herkansing geldt het hoogst behaalde resultaat. Het in de eerste volzin bedoelde tentamen kan uit meerdere deeltentamens bestaan.²⁵ Inschrijving hiervoor verloopt overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 3.4.1.1 en 3.4.2.3.

- 4.1.9 Van de mogelijkheid in artikel 4.1.8 tot het opnieuw afleggen is uitgesloten:

- een mondeling tentamen;
- een praktische oefening;
- een minor of onderdelen daarvan, volgens het erkende minoraanbod zoals opgenomen in de Studiegids;
- een met goed gevolg afgelegd tentamen bij een andere instelling dan de Universiteit Leiden.

- 4.1.10 Wanneer een onderwijseenheid deel uitmaakt van meerdere opleidingen heeft de student eenmaal de gelegenheid het betreffende voldoende resultaat voor het bij die onderwijseenheid behorende tentamen opnieuw af te leggen.

- 4.1.11 De herkansing als bedoeld in artikel 4.1.8 is uitsluitend mogelijk:

- indien de student bij de eerste keer dat de student aan het tentamen van een bepaalde onderwijseenheid deelneemt dit tentamen met goed gevolg heeft afgelegd,²⁶ én;
- deze eerste deelname heeft plaatsgevonden bij de *eerste tentamengelegenheid* in het studiejaar.

De herkansing vindt plaats bij de tweede tentamengelegenheid van de betreffende onderwijseenheid in *hetzelfde* studiejaar. (vgl. artikel 4.1.1)

Het gebruik van deze mogelijkheid wordt aangetekend in het persoonsdossier van de student.

²⁴ Zie hiervoor de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR'.

²⁵ Wanneer het eindcijfer inderdaad is opgebouwd uit deelcijfers, dan herkanst de student één daarvoor in aanmerking komend deelcijfer om het voldoende eindcijfer op te kunnen hogen.

²⁶ Dit impliceert dat de student niet eerder heeft deelgenomen c.q. niet eerder een onvoldoende heeft behaald voor het tentamen verbonden aan de onderwijseenheid.

- 4.1.12 De herkansing als bedoeld in artikel 4.1.8 is uitsluitend mogelijk voor tentamens waarvoor inschrijving verplicht is (vgl. artikel 3.4.1.1). De Studiegids vermeldt welke tentamens op grond van dit artikel kunnen worden herkanst.
- 4.1.13 Indien de student voor meer dan één bacheloropleiding staat ingeschreven bij de Faculteit der Rechtsgeleerdheid bestaat voor ieder van deze opleidingen de mogelijkheid een met goed gevolg afgelegd tentamen te herkansen. Indien een bacheloropleiding meerdere afstudeerrichtingen heeft, dan geldt er slechts één herkansingsmogelijkheid.
- 4.1.14 Zodra de examencommissie heeft vastgesteld dat de student het examen (vgl. artikel 1.2 letter d en 2.8 aanhef en onder b) met goed gevolg heeft afgelegd, vervalt de mogelijkheid van bovenstaande regeling gebruik te maken voor die betreffende opleiding.

Artikel 4.2 Verplichte volgorde

- 4.2.1 De verplichte volgorde van tentamens is vermeld in de Studiegids. Aan tentamens waarvoor een verplichte volgorde geldt, kan pas worden deelgenomen indien de tentamens van een of meerdere andere onderwijseenheden met goed gevolg zijn afgelegd. (vgl. artikel 3.4.2)
- 4.2.2 Voor de onderwijseenheden en de tentamens waarmee deze worden afgesloten die in een bepaalde volgorde moeten worden doorlopen, kan de examencommissie in bijzondere gevallen op schriftelijk en gemotiveerd verzoek van de student een andere volgorde bepalen.²⁷

Artikel 4.3 Vorm van de tentamens

- 4.3.1.1 In de Studiegids staat vermeld of het tentamen, dan wel de deeltentamens, van een onderwijseenheid schriftelijk, digitaal of mondeling, of een combinatie hiervan, dan wel op andere wijze wordt afgelegd. Vastgestelde vormen van (deel)tentamens mogen alleen in bijzondere gevallen worden gewijzigd door de examencommissie in overleg met de examinerator. Wijzigingen moeten garanderen dat de leerdoelen van de onderwijseenheid worden getoetst.²⁸

²⁷ Met inachtneming van het in artikel 4.2.1 gestelde kan de examencommissie de student op diens verzoek toegang verlenen tot een of meer tentamens van onderwijseenheden uit het tweede of het derde jaar voordat het propedeutisch examen met goed gevolg is afgelegd. In de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR' is de 'Deelname tentamens 2^e en 3^e studiejaar' nader geregeld. Het artikel luidt: "Met inachtneming van het in artikel 4.2.1 van de Onderwijs- en examenregelingen bacheloropleidingen FdR gestelde [vakken van het 2^e en 3^e studiejaar waaraan niet mag worden deelgenomen zonder bepaalde propedeusevakken te hebben behaald] kan aan de tentamens van onderwijseenheden uit het tweede of derde jaar worden deelgenomen voordat het propedeutisch examen is behaald."

²⁸ Tentaminering van de in de Studiegids genoemde onderwijseenheden kan ook plaatsvinden in groepsverband. De Examencommissie kan nadere regels opstellen over de tentaminering en beoordeling.

- 4.3.1.2 Tentamens, dan wel de deeltentamens, kunnen, na goedkeuring van het Onderwijsbestuur²⁹ en de examencommissie, digitaal worden afgenomen. De betreffende studenten dienen hiervan tijdig op de hoogte te worden gebracht.
- 4.3.2 De gang van zaken bij tentaminering en de richtlijnen en aanwijzingen, zoals bedoeld in artikel 7.12b, eerste lid, onder b in de wet, om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen, staan beschreven in de 'Regels en Richtlijnen van de examencommissie'.
- 4.3.3 Aan studenten met een handicap of chronische ziekte wordt de gelegenheid geboden de tentamens op een zoveel mogelijk aan hun individuele handicap aangepaste wijze af te leggen. Deze aanpassingen mogen niet van invloed zijn op de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een tentamen. De examencommissie wint zo nodig, als bedoeld in het Protocol studeren met een functiebeperking³⁰, deskundig advies in alvorens te beslissen. (vgl. artikel 6.6)
- 4.3.4 In bijzondere gevallen kan op verzoek van de student de examencommissie, binnen de kaders van de Onderwijs- en examenregeling, toestaan dat een tentamen op een andere wijze wordt afgelegd dan in de Studiegids is vastgelegd.
- 4.3.5 De tentaminering vindt plaats in de voor deze opleiding in de Onderwijs- en examenregeling vastgelegde onderwijstalen (vgl. artikel 2.9). De examencommissie kan op verzoek van de student toestaan dat de tentaminering plaatsvindt in een andere taal.

Artikel 4.4 Mondelinge tentamens

- 4.4.1 Mondeling wordt niet meer dan één persoon tegelijk getentamineerd, tenzij de examencommissie anders heeft bepaald.
- 4.4.2 Het mondeling afnemen van een tentamen is openbaar, tenzij de examencommissie anders heeft bepaald, dan wel de student daartegen bedenkingen heeft.

Artikel 4.5 Regels en richtlijnen examencommissie

- 4.5.1 Conform artikel 7.12b, derde lid, van de wet stelt de examencommissie regels vast over de uitvoering van haar taken en bevoegdheden en over de maatregelen die zij in dat verband kan nemen.³¹

²⁹ Het Onderwijsbestuur is onder meer verantwoordelijk voor de bevordering van de samenhang in de opleiding en de bewaking van de kwaliteit van het facultaire onderwijs. Zie artikel 19 e.v. van het Reglement van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, te vinden op de facultaire website.

³⁰ [Protocol studeren met een functiebeperking](#)

³¹ De examencommissie heeft daartoe regels en richtlijnen opgesteld. Daartoe behoren de maatregelen die worden genomen in geval van fraude, waaronder begrepen het plegen van plagiaat. Een-en-ander is vastgelegd in de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR'.

[NB: Wat de FdR resp. de UL verstaan onder plagiaat, hoe zij daarover denkt, en wat de gevolgen kunnen zijn als een student zich daaraan schuldig maakt is te vinden op de facultaire website en de universitaire informatiepagina met [algemene informatie over plagiaat](#).

- 4.5.2 De examencommissie draagt er zorg voor dat het recht van de student om beroep in te stellen tegen beslissingen van de examencommissie of de examinatoren is gewaarborgd.

Artikel 4.6 Oordeel

- 4.6.1 De examinerator stelt zo snel mogelijk na het afnemen van een mondeling tentamen het oordeel vast. De student krijgt hierover een bericht uit het universitaire studievoortgangssysteem.
- 4.6.2 Binnen vijftien werkdagen na de dag waarop het tentamen of het deeltentamen is afgenomen stelt de examinerator het oordeel over een schriftelijk of op andere wijze afgenomen tentamen of deeltentamen vast. De uitslag wordt, binnen dezelfde vijftien werkdagen, bekendgemaakt aan de student. Het eindoordeel wordt vastgelegd in het universitaire studievoortgangssysteem.³² De student krijgt hierover een bericht via het universitaire studievoortgangssysteem.³³ Het oordeel is uiterlijk vijf werkdagen voor de daaropvolgende gelegenheid van hetzelfde tentamen bekend.
- 4.6.3 Wanneer niet aan de in artikel 4.6.2 vermelde termijnen van vijftien werkdagen respectievelijk vijf werkdagen kan worden voldaan, dan wordt de student hiervan op de hoogte gesteld via een bericht op het u-mailadres van de student voordat deze termijn is verlopen. In dit bericht is opgenomen op welke (uiterste) datum het oordeel bekend wordt gemaakt.³⁴
- 4.6.4 De uitslag van het tentamen wordt uitgedrukt in een geheel getal of een getal met maximaal één decimaal,³⁵ tussen 1.0 tot 10.0, beide grenzen inbegrepen. De uitslag wordt niet uitgedrukt in een getal tussen 5.0 en 6.0.
- 4.6.5 Het tentamen is met goed gevolg afgelegd als de uitslag 6.0 of hoger is.
- 4.6.6 Het met voldoende resultaat deelnemen aan een praktische oefening kan gelden als (het behalen c.q. afleggen van) een tentamen in de zin van artikel 7.10 van de wet.³⁶

³² Volgens de interne regels van de FdR dient uiterlijk op de 14^e werkdag na de dag van het tentamen het cijfer bekend te worden gemaakt. Dit betekent dat de vakcoördinator de cijfers uiterlijk op de 13^e werkdag dient aan te leveren bij het OIC. In verband met wettelijke verplichtingen geldt dat in sommige situaties de nakijktermijn korter is dan hiervoor genoemd – de termijnen die gelden in die situaties worden door het OIC bekend gemaakt aan de secretariaten van de afdelingen en/of de vakcoördinatoren.

³³ Dit bericht is het digitale bewijsstuk van het oordeel over het tentamen of deeltentamen aan de student.

³⁴ D.w.z. dat indien bij een tentamen de cijfers niet op tijd bij het Onderwijs Informatie Centrum kunnen worden aangeleverd, dan wel het OIC niet in staat is op tijd de cijfers bekend te maken, door de vakcoördinator of de examinerator respectievelijk het hoofd van het OIC in een zo vroeg mogelijk stadium een gemotiveerd verzoek om uitstel wordt ingediend bij de portefeuillehouder Onderwijs van het faculteitsbestuur. Wanneer dit wordt gehonoreerd moet de vakcoördinator of examinerator of afdeling waarbij het tentamen wordt afgenomen de student(en) uiterlijk op de veertiende werkdag na het tentamen hiervan op de hoogte stellen alsmede van de dan geldende procedure.

³⁵ Zie voor de precieze invulling van deze bepaling de ‘Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR’.

³⁶ Dit impliceert dat een praktische oefening:

4.6.7 Op het schriftelijke of digitale bewijsstuk van de uitslag van een tentamen³⁷ wordt de student gewezen op het inzagerecht bedoeld in artikel 4.8 en op de beroepsprocedure.

4.6.8 *Niet van toepassing.*

Artikel 4.7 Geldigheidsduur tentamens en vrijstellingen

4.7.1 De geldigheidsduur van behaalde tentamens en verkregen vrijstellingen is in beginsel onbeperkt. De examencommissie kan besluiten dat een tentamen of vrijstelling zijn geldigheid verliest, indien deze langer dan zes jaar geleden is behaald of verkregen en de getentamineerde of vrijgestelde kennis, inzicht en/of vaardigheden aantoonbaar verouderd zijn. Het propedeutisch examen heeft een onbeperkte geldigheidsduur.³⁸ (Vgl. artikel 4.10.2.1 en 4.10.2.2)

4.7.2 Totdat het onderzoek als bedoeld in artikel 4.10.2.2 plaatsvindt of de examencommissie ambtshalve een beslissing als bedoeld in artikel 4.7.1 heeft genomen, kan de student de examencommissie verzoeken een besluit te nemen over de geldigheid van de door de student behaalde tentamens en/of verkregen vrijstellingen.³⁹

4.7.3 De in artikel 4.7.1 genoemde termijn gaat in op 1 september van het studiejaar volgend op dat waarin het tentamen is behaald of de vrijstelling is verleend.

Artikel 4.8 Inzagerecht en nabespreking

4.8.1 Uiterlijk binnen dertig kalenderdagen na de bekendmaking van de uitslag van een schriftelijk of digitaal tentamen en in ieder geval voordat de tweede tentamengelegenheid plaatsvindt, heeft de student recht op inzage in en nabespreking van diens beoordeelde werk.

4.8.2 Binnen de in artikel 4.8.1 genoemde termijn kan door een belanghebbende kennis worden genomen van de vragen en opdrachten van het desbetreffende tentamen, alsmede van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden.

a. zowel (of: alleen) een voorwaarde kan zijn voor deelname aan het/een tentamen (vgl. artikel 3.3 en artikel 1.2 letter r)

b. als dat een praktische oefening ook zelf met een cijfer kan worden beoordeeld of geheel of gedeeltelijk het eindcijfer kan bepalen (vgl. onderhavige artikel en artikel 1.2 letter r).

³⁷ Bij of op het tentamen dan wel in de Brightspace-omgeving van de betreffende onderwijseenheid.

³⁸ Deze bepaling is gebaseerd op de WHW en op hetgeen hierover in de model-OER staat: “Het faculteitsbestuur kan de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens beperken, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie die geldigheidsduur in een individueel geval te verlengen. De geldigheidsduur van een met goed gevolg afgelegd tentamen kan uitsluitend worden beperkt, indien de getentamineerde kennis of het getentamineerde inzicht aantoonbaar verouderd is, of indien de getentamineerde vaardigheden aantoonbaar verouderd zijn.”

³⁹ Ook deze bepaling is een uitwerking van de WHW en de model-OER: “De examencommissie kan voor tentamens waarvoor de geldigheidsduur beperkt is conform de in de Regels en richtlijnen opgenomen criteria, op verzoek van de student, de geldigheidsduur voor een door haar te bepalen periode verlengen. In geval van bijzondere omstandigheden in de zin van artikel 7.51, tweede lid van de wet handelt de examencommissie conform het bepaalde hierover in artikel 7.10, vierde lid van de wet.”

- 4.8.3 In de Studiegids of de digitale onderwijsleeromgeving wordt bekend gemaakt op welke wijze en op welk tijdstip de inzage en de nabespreking van het tentamen plaatsvinden.
- 4.8.4 De examencommissie heeft de bevoegdheid te bepalen of de inzage en nabespreking collectief dan wel individueel plaatsvinden.
- 4.8.5 De inzage en nabespreking geschieden op een door de examinator te bepalen plaats en tijdstip. Inzage en nabespreking kunnen samenvallen.
- 4.8.6 Indien de betrokkene aantoonbaar door overmacht verhinderd te zijn of te zijn geweest voor de inzage en de nabespreking, dan wordt aan diegene een andere gelegenheid geboden, zo mogelijk binnen de in artikel 4.8.1 genoemde termijn.

Artikel 4.9 Vrijstelling van tentamens en/of praktische oefeningen

- 4.9.1 De examencommissie kan de student op diens verzoek, gehoord de desbetreffende examinator, vrijstelling verlenen van het afleggen van één of meer tentamens of van deelname aan praktische oefeningen, indien de student:
- een qua inhoud en niveau en studielast overeenkomstige onderwijseenheid van een universitaire of hogere beroepsopleiding heeft voltooid, dan wel;
 - aantoonbaar, al dan niet in aanvulling op het onder a. genoemde, door werk- of beroepservaring over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken met betrekking tot de desbetreffende onderwijseenheid, dan wel;
 - met goed gevolg het Pre-University College heeft voltooid: de examencommissie bepaalt in dit geval of en zo ja voor welke onderwijseenheid of welke onderwijseenheden vrijstelling wordt verleend.
- 4.9.2 Indien het onderwijseenheden van de minor⁴⁰ betreft neemt de verantwoordelijke examencommissie pas een beslissing over het al dan niet verlenen van een vrijstelling nadat de examencommissie van de opleiding die de minor verzorgt, is gehoord.

Artikel 4.10 Examen

- 4.10.1.1 De examencommissie reikt een getuigschrift uit wanneer blijkt dat het examen met goed gevolg is afgelegd.
- 4.10.1.2 Voor propedeuse studenten geldt *Leiden Law Practices (LLP)* als eis voor het afleggen van het propedeutisch examen.⁴¹

Een student moet aan de juridische taaltoets hebben deelgenomen en deze met goed gevolg hebben afgelegd en moet aanwezig zijn geweest bij alle bijeenkomsten van *LLP*, bij het

⁴⁰ Dit heeft betrekking op het minorsysteem (vgl. artikel 3.2 en artikel 2.7).

⁴¹ De propedeuse deeltijdstudenten zijn vrijgesteld van deelname aan de *Leiden Law Practices* (behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om in bijzondere gevallen anders te besluiten), met uitzondering van de juridische taaltoets.

rechtbankbezoek en in voorkomend geval bij het werkbezoek en dat deze moet zijn voorbereid en daaraan actief is deelgenomen alvorens de student het propedeutisch examen kan afleggen.

- 4.10.1.3 Voor een zogenoemde '*zij-instromer*' (dat wil zeggen een student die zich inschrijft voor de opleiding en die voor de propedeuse één of meer vrijstellingen krijgt) geldt de regeling van artikel 4.10.1.2, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om in bijzondere gevallen anders te besluiten.
- 4.10.2.1 De examencommissie kan zelf een tot het examen behorend onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de examinandus instellen en de uitkomsten daarvan beoordelen.
- 4.10.2.2 Het onderzoek omvat in ieder geval het oordeel van de examencommissie over de geldigheid van behaalde tentamens en verkregen vrijstellingen als bedoeld in artikel 4.7.1.
- 4.10.3 Het getuigschrift wordt niet eerder uitgereikt dan nadat het College van Bestuur heeft verklaard dat aan de procedurele eisen (waaronder het voldoen aan de verplichting tot het betalen van collegegeld) voor de afgifte is voldaan. Per opleiding wordt één getuigschrift uitgereikt. Op het getuigschrift wordt vermeld dat de opleiding is verzorgd door de Universiteit Leiden.
- 4.10.4 Overeenkomstig de regeling⁴² als bedoeld in artikel 7.11, derde lid, van de wet kan degene die aanspraak heeft op de uitreiking van een getuigschrift de examencommissie verzoeken daartoe nog niet over te gaan.
- 4.10.5 Dit verzoek moet worden ingediend binnen vijf werkdagen nadat de student op de hoogte is gebracht van de uitslag van het examen. Bij dit verzoek geeft de student aan wanneer die het getuigschrift wil ontvangen.
- 4.10.6 De examencommissie willicht het verzoek in indien de student niet langer dan vier studiejaar is ingeschreven geweest voor de opleiding. De examencommissie kan het verzoek tevens inwilligen indien het niet inwilligen van het verzoek zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.
- 4.10.7 Aan het getuigschrift wordt een in het Nederlands en/of in het Engels gesteld supplement toegevoegd dat voldoet aan het Europese overeengekomen standaardformat, inclusief de *grading table* die van toepassing is voor de opleiding. Tezamen met het getuigschrift wordt een vertaling van het getuigschrift en een certificaat in het Latijn uitgereikt.

Artikel 4.11 Graadverlening

- 4.11.1 Aan degene die het examen met goed gevolg heeft afgelegd, wordt de graad Bachelor verleend met de toevoeging 'of Laws' (LLB).
- 4.11.2 De verleende graad wordt op het getuigschrift van het examen aangetekend.

⁴² [Regeling uitstel afstuderen Universiteit Leiden](#)

Artikel 4.12 Judicia

4.12.1 Aan de uitslag van een examen is een judicium verbonden.⁴³

4.12.2 Uitgangspunt voor de bepaling van het judicium is het gewogen gemiddelde van de behaalde cijfers van alle tentamens die tot het examen behoren, met uitzondering van die onderwijseenheden/tentamens waarvoor vrijstelling is toegekend of die waarvoor slechts een bewijs van deelname is geregistreerd. Onderwijseenheden die bij andere opleidingen, waaronder buitenlandse, zijn gevolgd, dienen te zijn goedgekeurd door de examencommissie.

4.12.3 Het gewogen gemiddelde van alle cijfers wordt bepaald door van elke onderwijseenheid het aantal studiepunten (EC) te vermenigvuldigen met het voor dat onderdeel toegekende cijfer, de uitkomsten hiervan op te tellen en het resultaat daarvan te delen door het totaal aantal behaalde studiepunten.

4.12.4 Onverminderd het bepaalde in artikel 4.12.6 en artikel 4.12.7 wordt op het getuigschrift en op het diploma-supplement het predicaat ‘cum laude’ vermeld indien voldaan is aan de volgende eisen:

Voor het bachelorexamen:

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 8,0 of hoger;
- voor de bachelorscriptie is minimaal een 8,0 behaald;
- het bachelorexamen is binnen vier studiejaar behaald, en;
- niet meer dan 60 EC aan vrijstellingen is verleend.

Voor het propedeuse-examen:

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 8,0 of hoger;
- het propedeuse-examen is binnen één studiejaar behaald, en;
- niet meer dan 20 EC aan vrijstellingen is verleend.

Voor deeltijdopleidingen stelt de examencommissie overeenkomstige eisen vast, naar rato van het aantal studiejaar voor deze opleiding.

4.12.5 Onverminderd het bepaalde in artikel 4.12.6 en artikel 4.12.7 wordt op het getuigschrift en op het diplomasupplement het predicaat ‘summa cum laude’ vermeld indien voldaan is aan de volgende eisen:

Voor het bachelorexamen:

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 9,0 of hoger;
- voor de bachelorscriptie is minimaal een 9,0 behaald;
- het bachelorexamen is binnen drie studiejaar behaald, en;
- niet meer dan 60 EC aan vrijstellingen is verleend.

Voor het propedeuse-examen:

⁴³ Het judicium bestaat uit de kwalificatie ‘geslaagd’, dat kan worden aangevuld met het predicaat ‘cum laude’ of ‘summa cum laude’ indien aan de vereisten daarvoor zoals genoemd in de leden 2 tot en met 7 van het onderhavige artikel is voldaan.

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 9,0 of hoger;
- het propedeuse-examen is binnen één studiejaar behaald, en;
- niet meer dan 20 EC aan vrijstellingen is verleend.

Voor deeltijdopleidingen stelt de examencommissie overeenkomstige eisen vast, naar rato van het aantal studiejaren voor deze opleiding.

- 4.12.6 De examencommissie kan besluiten in andere, bijzondere gevallen een predicaat te verlenen, mits het gewogen gemiddelde niet meer dan 0,5 punt afwijkt van het in het vierde dan wel vijfde lid bepaalde. Daarbij valt te denken aan aspecten zoals de ontwikkeling die de student tijdens de opleiding heeft doorgemaakt, bepaalde uitzonderlijke prestaties die de student geleverd heeft in de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag/het eindwerk van een opleiding of andere relevante bijzondere omstandigheden.
- 4.12.7 Ingeval de student een ordemaatregel, als omschreven in de Regels en Richtlijnen, is opgelegd wegens een onregelmatigheid, fraude of plagiaat, wordt geen predicaat verleend, tenzij de examencommissie anders beslist.⁴⁴

⁴⁴ Fraude en andere ordemaatregelen worden ingevolge artikel 4.5 OER en artikel 6.6 van de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR' van de examencommissie aangetekend in het elektronisch persoonsdossier van de student.

Hoofdstuk 5 Toegang en toelating tot de opleiding voor studiejaar 2026-2027

Redactionele opmerking: de toelatingseisen 2026-2027 zijn opgenomen met de aanduiding “5.0(...)”. De eisen voor de toelating met ingang van het studiejaar 2027-2028 zijn opgenomen onder artikel 5.1 e.v.

Artikel 5.0-5.1 Rechtstreekse toegang

5.0-5.1.1 Rechtstreekse toegang tot de opleiding hebben degenen die voldoen aan de voorwaarden genoemd in de artikelen 7.24 en 7.25 van de wet.

5.0-5.1.2 De voorwaarden voor inschrijving voor de opleiding zijn vastgelegd in de regeling inschrijving, collegegeld en examengeld van de Universiteit Leiden.⁴⁵

5.0-5.1.3 Het College van Bestuur kan de inschrijving in bepaalde in de wet omschreven gevallen weigeren door gebruik te maken van zijn bevoegdheid krachtens de tweede en derde volzin van artikel 7.28, eerste lid, van de wet.⁴⁶

5.0-5.1.4 *Niet van toepassing.*

Artikel 5.0-5.2 Toelating

5.0-5.2.1 Toelating met hbo-propedeuse en graad Associate degree

Op grond van artikel 7.28, lid 1a van de wet wordt van de bezitter van een graad Associate degree of van de bezitter van een getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd propedeutisch examen aan een hogeschool het volgende vereist:

de student moet aantonen dat die op vwo-eindexamenniveau tevens beschikt over kennis, inzicht en vaardigheden om de bacheloropleiding met goed gevolg af te ronden. Dit kan worden aangetoond door:

- het certificaat van het (met goed gevolg afgelegde) vak Nederlands.

Deze eis wordt niet gesteld aan studenten die binnen één studiejaar een propedeuse hebben behaald van een Nederlandstalige hbo-opleiding met een substantiële juridische component:

- Hbo Rechten (opleidingscode 81005, 30108, 81012, 39205)
- Hbo Rechten van de University of the Dutch Caribbean
- Hbo Sociaal-juridische dienstverlening (SJD) (opleidingscode 34641)
- Hbo Sociaal-juridische dienstverlening van de University of the Dutch Caribbean
- Hbo Management, economie en recht (MER) (opleidingscode 34435)
- Hogere juridische opleiding (HJO) (opleidingscode 34121)

⁴⁵ [Inschrijving, college- en examengeld](#)

⁴⁶ Kwesties over ‘Verdrag erkenning kwalificaties hoger onderwijs in Europese regio’ en verschillen in toegangseisen tussen landen.

- Hbo Fiscale economie (opleidingscode 34409)
- Hbo Fiscaal recht en economie (opleidingscode 34140)
- Hbo Human resource management (opleidingscode 34609)
- Hbo Finance, Tax and Advice (opleidingscode 35517)

5.0-5.2.2 Gelijkwaardige vooropleiding

Degene die niet in het bezit is van een vwo-diploma, behaald na 2007, maar niettemin krachtens de wet kan worden ingeschreven, kan een toets worden opgelegd in de vakken, genoemd in artikel 5.0-5.2.3 op het niveau vwo-eindexamen in het profiel dat direct toegang geeft.

5.0-5.2.3 *Niet van toepassing.*⁴⁷

5.0-5.2.4 Nederlandse taal

5.0-5.2.4.1 Studenten voldoen aan de eis inzake voldoende beheersing van de Nederlandse taal indien zij beschikken over één van de volgende diploma's of voldoen aan:

- een diploma voortgezet onderwijs of hoger onderwijs onderwezen in het Nederlands;
- een Internationaal Baccalaureate (IB) Diploma met Nederlands A of met Nederlands B HL;
- een met goed gevolg afgerond TUL examen (Toelatingsexamen Universiteit Leiden), georganiseerd door de Universiteit Leiden, van niveau TUL-gevorderd;
- een Certificaat Nederlands als Vreemde Taal, niveau Educatief Startbekwaam of niveau Educatief Professioneel;

Een diploma van de Internationale School dan wel vergelijkbare in Nederland verzorgde internationale opleidingen wordt beschouwd als een **buiten** Nederland afgegeven diploma.

5.0-5.2.4.2 De examencommissie kan in bijzondere gevallen vrijstelling verlenen van het onder artikel 5.0-5.2.4.1 bedoelde examen.

5.0-5.2.4.3 *Niet van toepassing.*

5.0-5.2.5 Colloquium doctum

Het toelatingsonderzoek,⁴⁸ bedoeld in artikel 7.29 van de wet, heeft betrekking op de volgende vakken op het daarbij vermelde niveau:

⁴⁷ Dit betreft de 'Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 3 april 2014 inzake de toelating tot het hoger onderwijs' in het kader van de zgn. huidige vwo-eindexamen profielen.

⁴⁸ De toelatingscommissie bepaalt de eisen die worden gehanteerd in het toelatingsonderzoek dat wordt ingesteld naar de vraag of er sprake is van geschiktheid voor het onderwijs van de opleiding en van voldoende beheersing van de taal om het onderwijs te kunnen volgen. Tevens bepaalt de toelatingscommissie welke van de vakken worden getoetst alsmede de wijze waarop deze worden getoetst. Zie artikel 7.29 WHW. Zie artikel 25 van het Reglement van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid voor nadere informatie over de toelatingscommissie.

Vak

Niveau

Engels

vwo-eindexamen of IELTS 6.0, waarbij iedere afzonderlijke deelscore minimaal een 6.0 bedraagt of TOEFL (internet based) 80, waarbij iedere afzonderlijke deelscore minimaal 20 bedraagt.⁴⁹

Frans of Duits

vwo-eindexamen

Nederlandse tekstverklaring

vwo-eindexamen

Geschiedenis

vwo- eindexamen

Artikel 5.0-5.3

Niet van toepassing.

⁴⁹ Zie ook de vergelijkingstabel: [english-test-equivalencies.pdf \(universiteitleiden.nl\)](https://www.universiteitleiden.nl/english-test-equivalencies.pdf).

Toegang en toelating tot de opleiding 2027-2028

Artikel 5.1 Rechtstreekse toegang

- 5.1.1 Rechtstreekse toegang tot de opleiding hebben degenen die voldoen aan de voorwaarden genoemd in de artikelen 7.24 en 7.25 van de wet.
- 5.1.2 De voorwaarden voor inschrijving voor de opleiding zijn vastgelegd in de regeling inschrijving, collegegeld en examengeld van de Universiteit Leiden.⁵⁰
- 5.1.3 Het College van Bestuur kan de inschrijving in bepaalde in de wet omschreven gevallen weigeren door gebruik te maken van zijn bevoegdheid krachtens de tweede en derde volzin van artikel 7.28, eerste lid, van de wet.⁵¹
- 5.1.4 *Niet van toepassing*

Artikel 5.2 Toelating

5.2.1 Toelating met hbo-propedeuse en graad *Associate degree*

Op grond van artikel 7.28, lid 1a van de wet wordt van de bezitter van een graad Associate degree of van de bezitter van een getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd propedeutisch examen aan een hogeschool het volgende vereist:

de student moet aantonen dat die op vwo-eindexamenniveau tevens beschikt over kennis, inzicht en vaardigheden om de bacheloropleiding met goed gevolg af te ronden. Dit kan worden aangetoond door:

- het certificaat van het (met goed gevolg afgelegde) vak Nederlands.

Deze eis wordt niet gesteld aan studenten die binnen één studiejaar een propedeuse hebben behaald van een Nederlandstalige hbo-opleiding met een substantiële juridische component:

- Hbo Rechten (opleidingscode 81005, 30108, 81012, 39205)
- Hbo Rechten van de University of the Dutch Caribbean
- Hbo Sociaal-juridische dienstverlening (SJD) (opleidingscode 34641)
- Hbo Sociaal-juridische dienstverlening van de University of the Dutch Caribbean
- Hbo Management, economie en recht (MER) (opleidingscode 34435)
- Hogere juridische opleiding (HJO) (opleidingscode 34121)
- Hbo Fiscale economie (opleidingscode 34409)
- Hbo Fiscaal recht en economie (opleidingscode 34140)
- Hbo Human resource management (opleidingscode 34609)
- Hbo Finance, Tax and Advice (opleidingscode 35517)

⁵⁰ [Inschrijving, college- en examengeld](#)

⁵¹ Kwesties over 'Verdrag erkenning kwalificaties hoger onderwijs in Europese regio' en verschillen in toegangseisen tussen landen.

5.2.2 Gelijkaardige vooropleiding

Degene die niet in het bezit is van een vwo-diploma, behaald na 2007, maar niettemin krachtens de wet kan worden ingeschreven, kan een toets worden opgelegd in de vakken, genoemd in artikel 5.2.3 op het niveau vwo-eindexamen in het profiel dat direct toegang geeft.

5.2.3 *Niet van toepassing.*⁵²

5.2.4.1 Studenten voldoen aan de eis inzake voldoende beheersing van de Nederlandse taal indien zij beschikken over één van de volgende diploma's of voldoen aan:

- een diploma voortgezet onderwijs of hoger onderwijs onderwezen in het Nederlands;
- een Internationaal Baccalaureate (IB) Diploma met Nederlands A of met Nederlands B HL;
- een met goed gevolg afgerond TUL examen (Toelatingsexamen Universiteit Leiden), georganiseerd door de Universiteit Leiden, van niveau TUL-gevorderd;
- een Certificaat Nederlands als Vreemde Taal, niveau Educatief Startbekwaam of niveau Educatief Professioneel;

Een diploma van de Internationale School dan wel vergelijkbare in Nederland verzorgde internationale opleidingen wordt beschouwd als een **buiten** Nederland afgegeven diploma.

5.2.4.2 De examencommissie kan in bijzondere gevallen vrijstelling verlenen van het onder 5.2.4.1 bedoelde examen.

5.2.4.3 *Niet van toepassing.*

5.2.5 Colloquium doctum

Het toelatingsonderzoek,⁵³ bedoeld in artikel 7.29 van de wet, heeft betrekking op de volgende vakken op het daarbij vermelde niveau:

Vak	Niveau
Engels	vwo-eindexamen of IELTS 6.0, waarbij iedere afzonderlijke deelscore minimaal een 6.0 bedraagt of TOEFL (internet based) 80, waarbij iedere afzonderlijke deelscore minimaal 20 bedraagt. ⁵⁴
Frans of Duits	vwo-eindexamen
Nederlandse tekstverklaring	vwo-eindexamen
Geschiedenis	vwo-eindexamen

⁵² Dit betreft de 'Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 3 april 2014 inzake de toelating tot het hoger onderwijs' in het kader van de zgn. huidige vwo-eindexamen profielen.

⁵³ De toelatingscommissie bepaalt de eisen die worden gehanteerd in het toelatingsonderzoek dat wordt ingesteld naar de vraag of er sprake is van geschiktheid voor het onderwijs van de opleiding en van voldoende beheersing van de taal om het onderwijs te kunnen volgen. Tevens bepaalt de toelatingscommissie welke van de vakken worden getoetst alsmede de wijze waarop deze worden getoetst. Zie artikel 7.29 WHW. Zie artikel 25 van het Reglement van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid voor nadere informatie over de toelatingscommissie.

⁵⁴ Zie ook de vergelijkingstabel: [english-test-equivalencies.pdf \(universiteitleiden.nl\)](https://www.universiteitleiden.nl/english-test-equivalencies.pdf).

Artikel 5.3 *Niet van toepassing.*

Hoofdstuk 6 Studiebegeleiding en studieadvies

Artikel 6.1 Studievoortgangadministratie

- 6.1.1 Het faculteitsbestuur⁵⁵ registreert de individuele studieresultaten van de studenten.
- 6.1.2 De student kan op elk gewenst moment diens studieresultaten inzien in het studievoortgangssysteem.⁵⁶
- 6.1.3 Met ingang van het tweede jaar van inschrijving vraagt de opleiding elke student jaarlijks een studieplan in te dienen waaruit blijkt welke tentamens de student voornemens is af te leggen en aan welke voor de opleiding relevante extracurriculaire activiteiten en door het College van Bestuur erkende nevenactiviteiten de student voornemens is deel te nemen.⁵⁷

Artikel 6.2 Introductie en studiebegeleiding

De opleiding draagt zorg voor de introductie en de studiebegeleiding van de studenten die voor de opleiding zijn ingeschreven, mede ten behoeve van hun oriëntatie op mogelijke studiewegen in en buiten de opleiding en ten behoeve van de studievoortgang, zoals vastgelegd in de Regeling Bindend Studieadvies Universiteit Leiden.⁵⁸

Artikel 6.3 Studieadvies

- 6.3.1 In diens eerste jaar van inschrijving krijgt elke student advies over de voortzetting van diens opleiding. De examencommissie is door het faculteitsbestuur gemandateerd tot het uitbrengen van het studieadvies. Voor informatie over de eisen, het aantal malen dat en de tijdstippen waarop dit gebeurt, alsmede voor de consequenties die daaraan worden of kunnen worden verbonden, wordt verwezen naar de Regeling Bindend Studieadvies Universiteit Leiden zoals die geldt in het betrokken studiejaar.
- 6.3.2 *Niet van toepassing.*
- 6.3.3 Een bindend negatief advies waaraan een afwijzing is verbonden geldt uitsluitend voor de opleiding waarvoor de student ingeschreven staat. Het bindend studieadvies geldt tevens voor die bacheloropleiding waarmee de bacheloropleiding de propedeutische fase gemeen heeft.

⁵⁵ In casu het Onderwijs Informatie Centrum (OIC).

⁵⁶ D.w.z. een student kan het gehele jaar door via uSis de eigen studieresultaten inzien. Indien nodig wordt of op instigatie van de faculteit of op diens verzoek een uitdraai gegeven.

⁵⁷ Indien, naar het inzicht van de opleiding, de student (ernstige) studieovertraging oploopt ten opzichte van de nominale studievoortgang, attendeert de opleiding de student op de plicht tot het indienen van een studieplan en op de mogelijkheid daarbij ondersteuning te krijgen.

⁵⁸ [Regeling bindend studieadvies](#)

- 6.3.4 Desgevraagd krijgt de student een mondelinge toelichting op het advies en informatie over de voortzetting van diens studie binnen of buiten de faculteit en over eventuele andere opleidingsmogelijkheden.

Artikel 6.4 Begeleiding van de scriptie/eindwerkstuk/afstudeerverslag/eindwerk van een opleiding

- 6.4.1 De student maakt met de eerste beoordelaar een planning voor de scriptie/eindwerkstuk/afstudeerverslag/eindwerk van een opleiding zoals bedoeld in artikel 3.3.2. Deze planning is afgeleid van de studielast die voor deze onderwijseenheid in de Studiegids is vastgelegd.
- 6.4.2 In de planning bedoeld in artikel 6.4.1 is tevens de frequentie van de begeleiding en de wijze waarop de begeleiding wordt gegeven vastgelegd.

Artikel 6.5 Topsport

Aan studenten die topsport bedrijven, wordt de gelegenheid geboden hun studie zoveel als redelijkerwijs mogelijk is aan de eisen van hun sportieve bezigheden aan te passen. Om vast te stellen wie tot deze categorie behoren hanteert de opleiding de richtlijnen zoals opgenomen in de Regeling Financiële Ondersteuning Studenten, deel III van het College van Bestuur.⁵⁹

Artikel 6.6 Handicap of chronische ziekte

Aan studenten met een handicap of met een chronische ziekte wordt de gelegenheid geboden hun studie, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, aan de beperkingen die de handicap of chronische ziekte met zich meebrengt aan te passen.⁶⁰ Deze aanpassingen worden zoveel mogelijk op de individuele functiebeperking van de student afgestemd, maar mogen de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een vak of het examenprogramma niet wijzigen.

Artikel 6.7 Buitenlandverblijf en stage

Voor studenten die ten gevolge van een door de examencommissie goedgekeurd buitenlands studieverblijf of een goedgekeurde stage aantoonbare studievertraging zouden ondervinden, wordt voor zover als redelijkerwijs mogelijk is een regeling getroffen om de vertraging zoveel mogelijk te beperken.

⁵⁹ Deze aanpassingen worden zoveel mogelijk op de topsportomstandigheden van de student afgestemd, maar mogen de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een vak of het examenprogramma niet wijzigen.

⁶⁰ [Protocol studeren met een functiebeperking](#)

Hoofdstuk 7 Evaluatie van het onderwijs

Artikel 7.1 Evaluatie van het onderwijs

Het onderwijs in de opleiding wordt (onder meer) als volgt geëvalueerd:

- door jaarlijkse vakevaluaties van de bacheloronderwijseenheden;
- door studentenpanelgesprekken;
- door de jaarlijkse opleidingsjaarverslagen;
- *in het kader van de accreditatie*: door de op te stellen kritische zelfreflecties, de uit te voeren mid-term review en de instellingstoets;
- door ad hoc (project)evaluaties onder verantwoordelijkheid van het faculteitsbestuur.

De opleidingsdirecteur stelt de opleidingscommissie op de hoogte van de uitkomsten van de evaluatie.

Hoofdstuk 8 Slotbepalingen

Artikel 8.1 Wijziging

- 8.1.1 Wijzigingen van deze regeling worden door het faculteitsbestuur na voorafgaande instemming van de faculteitsraad of de opleidingscommissie,⁶¹ afhankelijk van de betrokken onderwerpen, bij afzonderlijk besluit vastgesteld.
- 8.1.2 Wijzigingen in deze regeling die van toepassing zijn voor een bepaald studiejaar moeten voor de aanvang van dat studiejaar zijn vastgesteld en op de daarvoor bepaalde wijze zijn gepubliceerd. Hiervan kan uitsluitend worden afgeweken als een snellere invoering van een wijziging strikt noodzakelijk is en als daarbij de belangen van de studenten redelijkerwijs niet worden geschaad.
- 8.1.3 Een wijziging kan voorts niet ten nadele van studenten van invloed zijn op enige beslissing welke krachtens deze regeling door de examencommissie is genomen ten aanzien van een student.

Artikel 8.2 Bekendmaking

Het faculteitsbestuur draagt zorg voor bekendmaking van deze regeling en van de regels en richtlijnen die door de examencommissie zijn vastgesteld, alsmede van elke wijziging van deze stukken via de Studiegids en/of de universitaire website.⁶²

Artikel 8.3 Geldigheidstermijn OER en overgangsregelingen

- 8.3.1 De Onderwijs- en examenregeling geldt voor de duur van één studiejaar.
- 8.3.2 Indien één of meer onderwijseenheden, behorende tot de verplichte onderwijseenheden (vgl. artikel 3.1.1) ten tijde van de eerste inschrijving van de student voor de opleiding, niet langer worden aangeboden, kunnen voor deze onderwijseenheden overgangsregelingen worden getroffen. Zo nodig wijst de examencommissie vervangende onderwijseenheden aan.⁶³

Artikel 8.4 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op 1 september 2026.

⁶¹ Conform de bevoegdheden van de faculteitsraad en de opleidingscommissie als omschreven in de artikelen 9.38 respectievelijk 9.18 van de wet.

⁶² Deze regelingen worden geplaatst op de facultaire website.

⁶³ Zo nodig worden onderwijseenheden aangewezen die door een andere instelling worden aangeboden. Overgangsregelingen zijn te raadplegen via de opleidingsspecifieke studentenwebsite.